

[דף סיכום בחינה](#)

מזהה בחינה: 001000256700 מזהה סטודנט: 222540

שם קורס: דיני נזיקין

מספר שאלה	ציון מירבי	ציון שאלה סופי
1.1	35.00	30.00
1.2	10.00	10.00
1.3	10.00	10.00
1.4	5.00	5.00
2	15.00	15.00
3	25.00	23.00

ציון בחינה סופי : 93.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

- משך הבוחן – 90 דקות.
- כל חומר עזר אסור בשימוש, למעט סילבוס הבוחן.
- בתשובותיכם יש צורך לנמק (גם אם לא כתוב במפורש לעשות כן), להניח הנחות חלופיות ולהשתמש באסמכתאות במקום שהדבר נדרש.
- שימו לב למגבלת המילים בכל שאלה. מובן שאין חובה לנצל את כל מלוא המילים בכל שאלה.
- הסילבוס והחקיקה לבוחן מצורפים כנספח. מובן שלא כל המופיע שם רלוונטי לתשובות.

בהצלחה!

חלק 1 – אירועין

[מבוסס על אירוע אמיתי]

עומר, בן 50 ושיפוצניק במקצועו, החליט לנצל את עונת הקיץ החמה ולנסוע יחד עם משפחתו ליום כיף בפארק המים "מים בששון" שהינו הפארק העירוני של עיריית הרצליה, שבו בחודשי הקיץ אלפי מבקרים ביום. בכניסה, שילמו בני המשפחה 50 ₪ עבור כל כרטיס לאדם ונכנסו למתחם הפארק. עומר, שהיה כבד גוף, ישב בצל ודאג להימרח בקרם הגנה ולשתות הרבה מים. עידו, בנו הצעיר של עומר, ביקש מאביו שיצטרף אליו למגלשת האבובים ולאחר מספר דקות של שכנועים השניים הלכו יחד למגלשה. בעת יציאתם מהמתקן, מסר עומר את האבוב לעובד המתקן והחל להתקדם חזרה לעבר כסאו. השניים ירדו יחד בגרם המדרגות כשעומר צועק לבנו: "היזהר ואל תרוץ! אין לי כבר כוחות לרדוף אחריו!". עומר החל לרדת בזריזות בגרם המדרגות כשלפתע רגלו נתקעה בפתח ניקוז ונפגעה משבבי מתכת שעטפו את הפתח. עומר המדמם ניסה לזעוק לעזרה והבחין כי רשת הניקוז אשר כיסתה את הפתח נשברה. בעקבות האירוע נזקק עומר לתפרים וישב בבית במשך שישה חודשים. בשל הפגיעה ברגלו, נזקק לליווי צמוד של אשתו, טלי, שנאלצה גם היא להיעדר מעבודתה כמורה במשך כל התקופה. הפגיעה לזותה בכאבים חזקים שהצריכו נטילת תרופות ומשככי כאבים באופן קבוע וכן ביקורים אחת לכמה שבועות אצל רופא. מאז אותו אירוע, פיתח עומר חרדה למים והוא אינו מתקרב כלל לים או לבריכה. בדיעבד הסתבר ששלושה ימים טרם ביקורו של עומר ומשפחתו בפארק, התקיימה ביקורת בטיחות מטעם חברה חיצונית שלא מצאה פגמים בתשתיות או במתקנים. בנוסף התברר שאירוע דומה התרחש לפני כחודשיים בפארק המים הסמוך "ימית כפליים".

שאלה מס' 1.1 (35 נק')

עומר פונה אליכם ומבקש מכם לסייע להם במימוש זכויותיו המשפטיות נגד הגורמים הרלוונטיים. כתבו את פרשת התביעה ופרשת ההגנה. בתשובתכם התייחסו נא גם לראשי הנזק באופן כללי. לבסוף תנו דעתכם לסיכויי התביעה.

תשובה

עומר יוכל לתבוע בגין **נזקי גופו** את פארק המים "מים בששון" באחריות אישית ואת עיריית הרצליה באחריות אישית ושילוחית וכן גם את עובד המתקן באחריות אישית, שכן יתכן שיתבע את "מים בששון" באחריות שילוחית או בתביעת שיפוי. כמו גם פארק המים יתבע בתביעת שיפוי את עיריית הרצליה שכן הם כיס עמוק.

חובת זהירות מושגית: עומר יוכל לתבוע את הפארק ועובדיו וכן את העירייה גם מכוח חוזה (לראייה, כרטיס כניסה בשווי 50 ש"ח) בין הפארק ללקוחותיו, גם מכוח סעיף 37 לפקנ"ז, אחריות בנזיקין של בעל המקרקעין וכן גם מתוך החובה להימנע מלהזיק ("מה ששנא") שכן בעת השהות בפארק, על אחריותם לשמור על שהות נעימה ובטיחותית ככל שאפשר. הפארק והעירייה יכולים לצפות שייגרמו נזקי גוף למבקרים בעת השהות בפארק המים ובנוסף הם היו צריכים לצפות שייגרמו נזקים מסוג זה.

חובת זהירות קונקרטית: במקרה הספציפי, פארק מים המכיל אלפי תיירים בימים הקיץ, היה יכול לצפות שמבקר ינזק בגופו מהמתקנים בפארק וכן במעבר בין המתקנים ובשאר חלקי הפארק. וכן גם העירייה יכולה לצפות נזקים שכאלה שכן באמתחתה מספר פארקי מים פעילים. הפארק צריך לצפות גם סוג נזק כזה שכן עומר דרך במקום שסמוך למגלשה, מתקן שאנשים רבים עולים עליה במיוחד בימי קיץ חמים, כך שהיה עליהם לצפות שמאורע כזה יקרה. בנוסף, עובד המתקן המכיר

את המתקן ואת "נקודות התורפה" שלו, יכל היה לצפות וצריך היה לצפות שבעת הירידה, אחד ממשתמשי המתקן יפול וינזק בסביבת המתקן.

הפרת החובה (ההתרשלות): הפארק התרשל בכך שלא מיגן טוב יותר את פתח הניקוז ואף לא התריע על כך בשלטים, שעלותם זולה לאין שיעור מאשר נזק גופני שכזה. בנוסף, ניתן יהיה לומר שהפארק גם התרשל בכך שלא עשה לעובדיו תדריך בטיחות וחייב אותם להזהיר את משתמשי הפארק בעת היציאה מהמתקן בסכנות הצפויות בירידתם.

עיריית הרצליה התרשלה בכך שלמרות שהייתה ביקורת 3 ימים לפני כן, נראה כי הביקורת הייתה שגויה. ואף העירייה לא בדקה בטיחותית ב"נקודות תורפה" שידעה שעלולות לגרום לנזקים למבקרים למרות שידעה שפארק הסמוך קרה מקרה דומה לפני חודשיים.

עובד המתקן התרשל בכך שלא הזהיר והתריע מפני עומר ובנו שיזהרו בעת הירידה, משום שיש שם פתח ניקוז שעלול לסכן אותם. עלות אמירת אזהרה שכזו נמוכה משמעותית מאשר תוחלת הנזק.

לפי נוסחת לרנד הנד, עלויות המניעה של הפארק כמו למגן את פתח הניקוז, תליית שלטים המזהירים מפני דריכה על פתח הניקוז היא עלות נמוכה לעומת תוחלת הנזק. אולם, לשלטים יש חיסרון משום שלפעמים הם מוסתרים, ילדים לא יכולים לקרוא אותם, כך שלא תמיד ימלאו את תפקידם בצורה המיטבית כפי שנחפז.

הפארק יכל לנקוט אמצעי זהירות נוספים בכך שיעסיק עוד עובדים שיפקחו על המתרחש בפארק, אולם ההגנה יכולה יכולה לטעון שהעסקת עובדים נוספים לא בהכרח ימנע את הנזק הנ"ל. ייתכן שהתביעה תטען שהיה ניתן להשתמש לדוגמה במשרוקיות, שכן זה כלי זול מאוד ועשוי למנוע נזקים נוספים דרך שריקה של עובדי הפארק מרחוק לאותם משתמשים לפני שנפצעים.

דין חסר (3-)

נזק: הנזק הגופני והנפשי שחווה עומר.

קשר סיבתי: עובדתי- אלמלא היו ננקטים אמצעי זהירות נוספים ע"י עובד הפארק, הפארק והעירייה עומר לא היה נופל ונפצע.

משפטי- לפי מבחן הצפיות בפס"ד ברדה, על הפארק לצפות את סוג הנזק ולא את היקפו כך שיכלו והיו צריכים לצפות את נזקי הגוף.

להגנתם של הפארק והעירייה עומדים מספר **הגנות חלקיות:** א. אשם תורם לפי סעיף 68 לפקנ"ז: יוכלו לטעון שזה שעומר הוא כבד משקל הוא זה ששבר את פתח הניקוז בעצמו, שכן הפתח הוא חזק ויציב (כפי שהתגלה בביקורת של העירייה) ורק משקל רב יוכל לשבור אותו. בנוסף, ייתכן שיטענו שעומר דרך במקום בו אין מרצפות, אלא פתח ניקוז וכן הוא בחר לדרוך שם ועל כן מגיע לו הפחתה בפיצויים. התביעה תטען שמדובר בטענה חלשה משום שלא היה שום גורם אזהרה שהזהיר בפניו לדרוך באותו המקום.

ב. גורם זר מתערב- ניתוק קש"ס לפי סעיף 64 לפקנ"ז: יוכלו לטעון שפתח הניקוז הוא בלתי צפוי ואף גורם מפתיע שלא היה ניתן לצפות שיתרחש, דבר שמתנק את הקש"ס.

סיכויי התביעה: ייתכן וסיכויי התביעה גבוהים, שכן יש גם צורך להרתיע בפני פארקים נוספים ועיריות נוספות שמקיימות פארק באמתחתן להישמר ולנקוט באמצעי זהירות נוספים.

טלי, אשתו, תתבע את הפארק ואת העירייה בגין נזק ממוני שנגרם לה עקב הפסד ימי עבודה, ותצטרף לתביעתו של עומר בעלה כדי לבקש את ההחזר הכספי. היא תוכל לעשות זאת דרך תביעתו של עומר ולחזק את התביעה.

חסר: הסתכנות מרצון

(1-)

הודעת צד ג' (1-)

כיצד תשתנה תשובתכם, אם נתון לכם שהמשטר הנזיקי החל על המקרה הוא משטר השוקל הטוב/המונע הזול?

תשובה

לפי משטרו של קלברזי, תוטל האחריות על מונע הנזק הזול בעל הכי הרבה מידע וודאות. שכן במקרה דנן, מדובר בעיריית הרצליה. בגלל אירוע דומה שהתרחש חודשיים לפני בפארק מים סמוך, היה עליהם להתגונן מכך גם בפארק המים הנוסף שתחת רשותם.

ניתן יהיה לטעון שמונע הנזק הזול הוא דווקא עומר בעצמו, שנאמר לנו שהוא כבד משקל ומרבה לשבת בצל ולא להסתובב ברחבי הפארק. הוא מכיר את עצמו ויודע שהוא יכול לא לשים לב לפעולותיו בשל כבדותו. או יכול לדרוך על פתח והוא יישבר כמו לדוגמה, דריכה על פתח ניקוז, שבירתו ובעקבות כך להיפצע.

האם קבלת התביעה באופן עקרוני לפי חלק א' עולה בקנה אחד עם מטרות דיני הנזיקין?

תשובה

פיצוי- מתקיים, משום שעומר ומשפחתו מקבלים פיצוי.

צדק מתקן- ניתן לומר שכן, המזיק מפצה את הניזוק בגין הנזק שנגרם לו, אותו ניזוק המנסה להשיב את המצב לקדמותו. וכן גם כלפי טלי אשתו, שאבדה ימי עבודה ומבקשת לקבל פיצוי בגינם. ביחס לגישתו של אריסטו, ניתן יהיה לומר שהמזיק (הפארק והעירייה) ישלם את הפיצוי במובן של אשם וכפרה על הנזק ובאופן שמכסה את הנזק (משל החבל).

צדק חלוקתי- ניתן לומר שכן, פארק המים והעירייה יחשבו החזקים אל מול האזרח החלש. חלוקת העוגה המצרפית באופן שמקדם את החלש בחברה.

הרתעה- אכן מתקיימת הרתעה יעילה עבור פארקי מים נוספים ואף עיריית נוספות בכדי שיוכלו לנקוט במשנה זהירות ובאמצעי זהירות נוספים תחת שטחם כדי למנוע את הנזק הבא.

כיצד תשתנה תשובתכם לחלק א' בהיבטים השונים, אם עידו צילם את המכסה לאחר פציעת אביו והתברר שהמכסה היה חלוד ביותר?

תשובה

האחריות של הפארק והעירייה תגבר והאשם התורם לפי סעיף 68 לפקנ"ז של עומר יפחת. שכן על העירייה היה לבצע ביקורת והיא מסרה מידע שגוי, שהפתח ניקוז היה חלוד וכל משקל קטן שהיה נעמד עליו היה גורם לו להישבר ולא רק עומר היה שובר את הפתח בגלל משקלו הכבד.

אחריות של הפארק תגבר בכך שלא מספיק השתמשה באמצעי זהירות כדי להתריע מפני אותו פתח ניקוז חלוד. שכן אנשים רבים יכולים להיפצע ממנו, לאו דווקא כנזק גופני משמעותי (לקבל שריטה למשל).

חלק 2 – שאלה פתוחה

נורית ויוסי שכרו "מתנפחים" ליום ההולדת של בנם באוגוסט 2019 (חברה הביאה אותם וקבעה איתם לאסוף זאת אחרי שעתיים). המתנפחים עפו לחצר יורם השכן וגרמו לו נזק רכושי. בהרצאה שהעביר לאחרונה טען שופט בית-המשפט העליון אלכס שטיין שאם יורם יתבע את נורית ויוסי לפי נוסחת לרנד הנד, הוא יפסיד. לעומת זאת, אם יתבע לפי תורת הסיכונים ההדדיים, יזכה בתביעתו.

הסבירו טענה זו תוך הצגת שתי הגישות (אין להתייחס לתביעה אפשרית נגד החברה).

תשובה

נוסחת לרנד הנד מבוססת על רשלנות ואשם תורם, יורם יכל לתבוע את נורית ויוסי דרך נוסחת לרנד הנד, ניתן יהיה לטעון שנורית ויוסי השתמשו **אפילו בעלות המניעה הקטנה ביותר, הם עדיין יחשבו כלא רשלנים לפי הנוסחה**. בנוסף, ניתן יהיה לטעון בכל מקרה שתוחלת הנזק של יורם נמוכה מאוד ולכן הזוג לא ייחשב רשלן, או כמו לפי שפתו של שטיין, יורם יפסיד בתביעתו. גם אם יורם יטען שהזוג לא השתמש באמצעי מניעה כדי למנוע את נזקו, עדיין יהיה קשה להוכיח שתוחלת הנזק גבוהה. למשל, שהייתה הסתברות גבוהה להתממשותו.

לעומת זאת, לפי תורת הסיכונים ההדדיים, יורם יטען שמדובר כמו הכלל השלישי, צדדים בעל סיכונים הדדיים, אבל שצד אחד התרשל. יורם יטען שהזוג התרשל (יצטרך להוכיח את הנזק) וכך יזכה בתביעה באופן ודאי. בנוסף, הוא יוכל לנסות לטעון לפי הכלל השני, ולנסות להוכיח שמדובר בשני צדדים לא הדדיים, שלצד אחד (הזוג) יש יותר פוטנציאל להזיק מהצד השני (יורם). הוא יוכל לטעון שבית עם מתנפחים מפוזרים בוודאות יוצר סיכון גבוה יותר ולא הדדי לבית שבביתו אין מתנפחים מפוזרים. גם כאן, יזכה בתביעתו.

חלק 3 – פל"ד

בתחילת חודש יוני 2021, החליטו צחי ואריה, זוג חברים טובים, כי הגיע הזמן להוציא לפועל את החופשה שחלמו עליה עוד טרם הקורונה ולרדת לאילת. בשעות הבוקר המוקדמות נכנס צחי לג'יפ שלו, המבוטח בחברת "מה שבטוח", אסף את חברו, אריה, והחלו בנסיעה דרומה. לאחר כשלוש שעות נסיעה בכביש הערבה, שהוא כביש מהיר, חש צחי עייפות וביקש מאריה שיחליף אותו בנהיגה. אריה, שאינו בעל רישיון נהיגה, נחלץ לעזרת חברו והחליט שהוא ינהג עד היעד. צחי עצר את הרכב בשול הדרך בכביש המהיר, ונתן לאריה לעבור למושב הנהג, כאשר הוא עצמו הלך לחפש לו חטיף בתא המטען של הרכב (בגאז'). אריה, ששם לב שחום הרכב מעט גבוה, החליט ליתר ביטחון לבדוק את רמת המים הרכב. צחי הציע עזרתו לאריה, היות שהוא הרי מכיר את רכבו יותר מכל אחד אחר. בעוד הרכב מונע, פתח אריה את מכסה המנוע והוסיף מים עד להתקררות הרכב לרמה הרצויה. כשביקש אריה לסגור את מכסה המנוע, השתרר לפתח תפס הביטחון ומכסה המנוע נחת על כף ידו ושבר לו 3 אצבעות. צחי ששמע את זעקותיו של אריה רץ אל חברו דרך הצד הפונה לכביש. למרבה הצער, צחי נפגע קשה בראשו ממראה של רכב מסחרי שבדיוק חלף במקום במהירות ונעלם לאחר הפגיעה. צוות ההצלה שהגיע למקום, נאלץ לקבוע את מותו של צחי ופינה את אריה להמשך טיפול בבית החולים. צחי הותיר אחריו שני הורים.

דונו באפשרויות התביעה.**תשובה**

במקרה דנן נדון האם מדובר במקרה תאונת דרכים הנכנס תחת הפל"ד לפי ההגדרה של ברק בפס"ד עוזר (סעיף 1 לחוק הפל"ד).

המקרה של צחי: מאורע- התקיים, נזק גוף- מוות, התקיים. עקב- עומד במבחן הסיכון שעליו רצה המחוקק להגן וכן לפי מבחן השכל הישר. אדם שיוצא לקחת אוכל כדי להמשיך בנסיעתו זה בהחלט סיכון שיעמוד בשולי הכביש ויגרם לו נזק בתאונת דרכים.

שימוש- אדם שיוצא להביא חטיף כדי להמשיך את נסיעתו, יכול להיחשב טיפול דרך שנחשב לפי פס"ד דראושה לחלק מהנסיעה. אולם ניתן יהיה לטעון שהוא לא הביא את החטיף כדי להמשיך את נסיעתו, אלא כי סתם רצה לאכול ולכן לא ייחשב טיפול דרך. אולם ניתן יהיה לטעון שלפי פס"ד סולימאן, כל דבר ייחשב טיפול דרך כי זה קשור לשימוש התעבורתי ברכב, רצו להמשיך בנסיעה לאילת. ניתן יהיה לטעון גם שצחי ייחשב ככזה שיצא מהרכב (בכך שנענה לקריאותיו של אריה שנפצע), ועל כן ייחשב חלק מהשימוש ברכב המנועי לפי סעיף 1 לחוק.

רכב מנועי- התקיים, מדובר בג'יפ.

למטרות תחבורה- נסעו לאילת.

הדיון בחזקות המרובות יכול להיות לגבי הפגיעה ברכב החונה במקום אסור אולם הפל"ד ייפצה גם כשמדובר במקום שחונה במקום אסור.

החזקה הממעטת תיוותר מדיון משום שלא ניתן לומר שהמעשה נעשה במתכוון.

את מי צחי יתבע?
(1-)

המקרה של צחי ייחשב לתביעת פל"ד.

המקרה של אריה: מאורע- מתקיים,

נזק גוף- שבירת אצבעות, מתקיים. רכב מנועי- מדובר במכונית, מתקיים. למטרות תחבורה- צחי ואריה, רצו להשתמש במכונית כדי להגיע לאילת, מתקיים.

עקב- שבירת אצבעותיו של אריה הוא בתחום הסיכון שיצרה פתיחת המנוע ועליו ביקש המחוקק להגן. ניתן יהיה לומר, שאריה הוא הנוסע השני ולכן עומד לרשותו הזכות לתבוע את חברת הביטוח בגלל סעיף 2(ב) שכן המתיר (צחי) הרשה לו לנהוג ברכבו.

שימוש- ניתן יהיה לומר שחל שימוש ברכב משום שאריה בדק את מכסה המנוע לשם השימוש ברכב ולשם המטרה התעבורתית שלו משום שחש שהרכב מתחמם. לפי פס"ד דראושה, שימוש הוא למטרת תחבורה אם הוא בגדר הסיכון התעבורתי שהרכב יוצר. ניתן בהחלט לומר שסגירת מכסה המנוע על ידו של אריה היא בתחום הסיכון שרצה המחוקק להגן עליו בעת השימוש ברכב ובסכנותיו. וכן ניתן יהיה להשתמש בהלכת אלהרב שבדיקת תקלה גם היא נחשבת לשימוש ברכב.

החזקות המרובות דוברו לעיל וכך גם לגבי החזקה הממעטת. אולם אריה לא בעל הרישיון וייחשב לפי סעיף 7(6) למשולל זכות בנזיקית. אולם לפני קרנית נ' פרח, מקרה בו חבר התבקש לנהוג ללא רישיון ונגרמה תאונה, בסוף בפס"ד ניתנו לו פיצויים.

מכיוון שאריה צריך לתבוע את צחי חברו והוא מת, אריה יוכל לתבוע את קרנית (ס' 12) לפי סעיף 7א' כיוון שיוכל לטעון שצחי לא היה מודע לכך שאין לו רישיון.

אריה לא נהג בסופו של דבר אלא רק התכוון. התביעה מופנית כלפי הביטוח של צחי
(1-)